

Uppdrag: Läkare!

Läkarens professionella ansvar har alltid varit stort och svårt att avgränsa. Kanske är det därför yrket är så omgärdat av regler, riktlinjer och byråkrati. Få yrken är så reglerade som läkaryrket. Av skäl som säkerhet, men också ekonomi och makt, finns det i samhället en ständig ambition att öka styrningen av läkarnas insatser i hälso- och sjukvården.

Den statliga styrningen har tydligt ökat de senaste åren via exempelvis nationella riktlinjer, kvalitetsregister, öppna jämförelser och riktade stadsbidrag. Landsting och regioner har också ökat sitt inflytande över sjukvården via fördelning av ekonomiska ramar, riktlinjer och gemensamma upphandlingar.

Tjänstemän och politiker fattar i dag övergripande beslut om inte bara vad vården ska göra, utan också hur. De tar beslut om rutiner, bemanning och prioritering mellan patientgrupper. Läkarnas roll ifrågasätts också i den kliniska verksamheten. Andra yrkesgrupper anser sig ha bästa utbildningen för att styra i teamet kring patienten.

Samtidigt med ambitionen att minska friheten för läkaryrket kräver samhället hela tiden större kunskap och högre produktion av sin medicinska expertis. Läkarkåren levererar och tar ansvar för att medicinsk vård på professionell grund utförs och utvecklas. Läkare tar sig också an uppgiften att redovisa medicinsk kvalitet och brist på sådan.

Läkares beslut i sjukvården är, och har alltid varit, avgörande för vårdens kvalitet och kostnad. Läkarens professionella roll är att använda sin kunskap och erfarenhet till att råda och hjälpa patienten att välja bästa utredning och behandling. Hit måste också räknas att vara delaktig i att organisera hälso- och sjukvården på bästa sätt.

Att ta till vara på läkares medicinska kunskap och kliniska erfarenhet borde vara en självklar resurs i planeringen av vårdsektorns utformning för att få en så patientcentrerad och effektiv sjukvård som det bara är möjligt.

Läkare har alltid arbetat mycket och gärna, och ofta nattetid. En hel del har ändå förändrats i läkarens arbetsliv under senare tid. Förr var arbetsdagarna och jourpassen längre, men intensiteten i arbetet var lägre och assistansen bättre. Tempot i sjukvården har ökat i form av minskade vårdtider, ökad sjukvårdsproduktion, mer dokumen-

Illustration: Colourbox

tation och mer eller mindre komplicerade IT-lösningar.

I dag har läkare inte längre hjälp på samma sätt av sjuksköterskor och sekreterare. Det finns också mindre tid avsatt för den kollegiala dialogen, till förfång för lärande, stöd och motivation. Nya oceaner av digitaliserade fakta, rutiner och beslutsstöd kan inte ersätta detta.

Förr var läkarkåren mer homogen som grupp betraktad. Vita svenska män med hemmafruar tilltalade varandra »broder« på remisserna. Nu ser läkarkåren annorlunda ut med snart hälften kvinnor och många med utländsk examen. Manliga och kvinnliga läkare delar i ökad utsträckning på ansvaret för hem och barn och fler arbetar deltid.

De utmaningar och de ändrade förutsättningar som finns måste läkarkåren förhålla sig till och agera. Som läkare och som läkarförbund måste vi utforska vår omvärld för att kunna finna vår roll och lösa vår uppgift. Det har stor betydelse vilken roll vi tar – eller låter oss tilldelas.

Läkarförbundet är läkarnas fackliga och professionella organisation. I debatten står vi på patienternas sida när det gäller behov av hög kvalitet i all vård och behandling. Vi värnar de goda relationerna mellan patient och läkare samt betydelsen av det medicinska ledarskapet i vården. Vi värnar även om läkarkåren och dess roll i hälso- och sjukvården som är en väsentlig och på många sätt en integrerad del i det övriga samhället.

Under denna höst ska delföreningarna i Läkarförbundet ägna sig åt att diskutera just läkarrollen. Bland annat ska vi klargöra vilka professionella förutsättningar som kommer att krävas för att stärka den medicinska verksamheten. Målet är att involvera och samla er medlemmar kring strategier inför de utmaningar vi gemensamt ser framför oss. ■

»Det har stor betydelse vilken roll vi tar – eller låter oss tilldelas.«

Marie Wedin
ordförande i Läkarförbundet
marie.wedin@slf.se

Varje vecka skriver representanter för Sveriges läkarförbund

